

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Gdańsku

ks. Franciszek Rogaczewski

1892–1940

*Czuję, że zginę. Powiedz moim ukochanym wiernym w parafii Chrystusa Króla,
że chętnie oddaję swe życie pro Christo et Patria.*

Ks. Franciszek Rogaczewski do ks. Alfonsa Muzalewskiego krótko przed śmiercią.

*Należy być wiernym Ojczyźnie, gdyż kochając Ojczyznę ziemską,
kochamy Ojczyznę Niebiańską.*

Fragment z homilii ks. Franciszka Rogaczewskiego.

Franciszek Rogaczewski urodził się 23 grudnia 1892 r. w Lipinkach na Pomorzu. Uczył się w szkole powszechnej w Lubichowie, gimnazjum w Chełmnie oraz Collegium Marianum w Pelplinie. Po zdaniu matury w 1913 r. rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Seminarium Duchownym w Pelplinie. Święcenia kapłańskie otrzymał 16 marca 1918 r. Podczas I wojny światowej przez rok pracował jako sanitariusz. Po jej zakończeniu posługę duszpasterską pełnił jako wikariusz w Nowym Mieście, gdzie szerzył działalność patriotyczną wśród młodzieży. Dzięki niemu i staraniom miejscowego proboszcza w marcu 1919 r. utworzono Towarzystwo Katolickiej Młodzieży, przyszedł Klub Sportowy Drwęca. Jego pierwszym prezesem został ks. Rogaczewski.

2 kwietnia 1920 r. został przeniesiony do gdańskiego kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Gdańsku. W latach 1927–1928 posługiwał w kościele św. Brygidy. Tylko w ciągu jednego roku przy parafii powstało z jego inicjatywy ok. 30 stowarzyszeń kościelnych. W okresie 1928–1930 pracował w kościele św. Józefa w Gdańsku.

Był członkiem największej polskiej organizacji w Gdańsku – Gminy Polskiej, a po jej zjednoczeniu w 1937 r. ze Związkiem Polaków – Gminy Polskiej Związku Polaków. W ich ramach prowadził niezwykle aktywną działalność na rzecz Polaków w Wolnym Mieście Gdańsku.

W latach 1929–1939 pełnił funkcję wiceprezesa Macierzy Szkolnej w Gdańsku, polskiej organizacji oświatowej dbającej o rozwój szkolnictwa, dzięki której powstały liczne ochronki, świetlice i Gimnazjum Polskie w Gdańsku. Jako członek zarządu Ligi Katolickiej, kapelan przy Gdańskim Biurze Polskich Kolei Państwowych i Polskich Pocztców oraz prezes Centralnego Komitetu Katolików Polaków Diecezji Gdańskiej dążył do realizacji swojego głównego zamierzenia, jakim było stworzenie centrum życia społecznego i religijnego dla Polaków mieszkających w Wolnym Mieście Gdańsku. Zakładał chór i orkiestry, organizował zawody sportowe, wycieczki i wystawy. Był katechetą w pol-

Ochronka w Trąbkach Wielkich, opiekunowie pani Pawłowska i ks. F. Rogaczewski zamordowani przez Niemców w czasie II wojny św.
Fot. zbiory BG PAN

skich szkołach. Przyczynił się do odnowienia tradycji pielgrzymowania do sanktuarium w Świętym Wojciechu, które stały się manifestacją polskości.

31 stycznia 1930 r. z rąk gdańskiego biskupa diecezjalnego Edwarda O'Rourke otrzymał nominację na proboszcza tytularnego mającego powstać kościoła pod wezwaniem Chrystusa Króla, który miał się stać duszpasterskim centrum Polaków w Gdańsku. Starania związane z pozyskaniem środków na budowę świątyni podejmowało powołane specjalnie w tym celu Polskie Towarzystwo Budowy Kościoła Chrystusa Króla w Gdańsku, któremu przewodniczył. Uroczyste poświęcenie kościoła odbyło się 30 października 1932 r.

W 1938 r. ks. Rogaczewski zorganizował pielgrzymkę do Rzymu w związku z beatyfikacją Andrzeja Boboli. Dwukrotnie wyjeżdżał z wiernymi na Jasną Górę. Druga pielgrzymka odbyła się w 1939 r. Ponad tysiąc osób niosących hasła i transparenty manifestowało swoje przywiązanie do religii i polskości.

Ks. Franciszek Rogaczewski został aresztowany na swojej plebanii 1 września 1939 r. razem z wikariuszem ks. Alfonsem Muzalewskim. Brutalnie go pobito i uwięziono w Victoriaschule, a 2 września przewieziono w pierwszym transporcie więźniów do niemieckiego obozu Stutthof. Podobnie jak inni polscy księża był bestialsko traktowany. Kierowano go do najbardziej uwłaczających i najcięższych prac. 11 stycznia 1940 r. wraz z 21 innymi Polakami z Wolnego Miasta Gdańska został zamordowany w lesie nieopodal obozu zagłady KL Stutthof.

Ks. Franciszek Rogaczewski został beatyfikowany 13 czerwca 1999 r. przez papieża Jana Pawła II w grupie 108 błogosławionych męczenników z okresu II wojny światowej.

Oprac. Mateusz Dąbrowski
Projekt graf. Katarzyna Lisiecka
Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa
Instytutu Pamięi Narodowej w Gdańsku

Uroczystość poświęcenia sztandaru Polskiego Zrzeszenia Pracy w Gdańsku, ks. F. Rogaczewski trzeci z prawej.
Fot. zbiory BG PAN

BŁOGOSŁAWIONY
KSIĄDZ FRANCISZEK
ROGACZEWSKI
1892 - 1940
ZAŁOŻYCIEL KS DRWECA
ZAMORDOWANY
PRZEZ NIEMCÓW
W OBOZIE ŻAGŁADY
KL. STUTTHOF

Institu. Pamięci Narodowej

*Urząd ds. Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych*